

מדינת ישראל**בתי הדין למשמעת – משרד הבריאות בירושלים**

תיק בד"מ 3/9/19

תאריך:

ועדה לפי סעיף 16(א) לתקנות בריאות העם (צוות סעודי במרפאות)**התשמ"א-1981****בפני חברי הועדה:**

גב' טובה דוד - יו"ר, נציגת המנהל הכללי
 גב' ענת כהן אבוהב - נציגת הסתדרות האחים והאחיות
 עו"ד לינדה שפיר - נציגת היועץ המשפטי לממשלה

הקובל:**משרד הבריאות****באמצעות עו"ד יונתן ברג****נגד****הנקבלת:****האחות מרינה לייבין****באמצעות ב"כ עו"ד שגיא בלומנפלד****דין וחשבון הועדה באשר לאמצעי המשמעת**

1. הנקבלת הורשעה בהתנהגות שאינה הולמת וחוסר אחריות, לפי סעיף 15(1) ו-15(3) לתקנות בריאות העם (צוות סעודי במרפאות), התשמ"א-1981 (להלן: **"התקנות"**) בכך שלא ביצעה ביקורים אצל המטופל הקשור והמטופלים המבודדים, בעת שכח עזר מסתובב הגיע לסבב הספירה, וכן לא עשתה כן בשעה 03:00, בעת שכח העזר היה במקום, ועוד בכך, שלא פעלה לתיקון הרישום בקרדקס והותירה אותו לא מדויק, בלשון המעטה, גם משחזרה לעבודתה והיה בידה לעשות כן.

נחזור ונציין, כי הנקבלת זוכתה מיתר פרטי האישום ובדגש על העיכוב בטיפול בהתאבדותו של המנוח.

טיעוני ב"כ הקובל

.2

א. ב"כ הקובל עותר בפנינו להתלות את רישיונה של הנקבלת לתקופה בת חודשיים, וזאת בהדגישו כי כשלה בהקפדה על כללי המקצוע, שהם לב ליבם של העיסוק במקצועה. ועוד, בשל סטייתה מהנורמות המחייבות מכללי הסיעוד החלים על עבודתה.

ב. עוד מציין ב"כ הקובל, כי יש להבחין בין אחות המבצעת תפקידה בכל מחלקה אחרת לבין ביצוע התפקיד במחלקה נשוא הדיון שבפנינו, בשל אופיים ומחלתם של השוהים בה, החסרים את היכולת להגן על עצמם מפני מעשיהם שלהם ואף לגבי אחרים, בוחן המציאות אינו תקין. ומכאן כי נדרשת עירנות והשגחת יתר במחלקה זו.

ג. ב"כ הקובל מדגיש, כי הענישה המשמעתית נועדה, בין היתר, להרתיע אנשים שעוסקים במקצוע לעבור עבירה וכן להגן על כלל הציבור. כן מדגיש את הצורך לשמור על שמו הטוב של המקצוע, האמון שהציבור נותן בו, ובכך להעביר מסר לכלל העוסקים במקצוע הסיעוד.

ד. את טיעוניו באשר למטרת הדין המשמעתי מבסס, בין היתר, על פסק הדין בעניינו של ד"ר ליביו לאור בתיק 1079/04, ובענינו של ד"ר אדגר סבין בע"א 50/91 (בפרוטוקול הדיון מיום 04.07.2021 בעמ' 9 שורות 9 עד עמ' 10 שורה 8):

"השיקול המרכזי בהליכים המשמעתיים שבנידון והשיקול של הגנה לאינטרס שיש לציבור ושמירה על רמתו וכבודו של מקצוע הרפואה ועל אמון הציבור ברופאים"

השיקול המרכזי לטענת ב"כ הקובל הינו אינטרס הציבור, ואילו השיקולים הספציפיים הנוגעים לעברייני המשמעת העומד בפנינו, הוא עניין משני לשקלו, אם בכלל.

ובהמשך:

"חומרת הסכנה הנשקפת לציבור מהישנות מעשיו של הרופא ...

יש לזכור, כי מעשיו הבלתי הולמים של הרופא וגם ההתנהגות, התגובה הענישתית שבאה בעקבותיהם, אינם מתרחשים בחלל הריק ויש בהם כדי להשפיע, הן על ציבור העוסקים במקצוע והן על כלל הציבור, ויעבור מסר ברור ... לכללי האסור והמותר במסגרת פעילותו המקצועית של הרופא ולעיתים מחוצה לו".

ב"כ קובל מבקש שנאמץ את אותם כללים לגבי תיפקודה של אחות. כלומר, הקפדה על כללים התוצאה על אי שמירתם ולמעשה לקבוע סטנדרט ורף מקצועי במסגרת החלטתנו.

(ה) באשר לרמת הענישה, הפנה אותנו ב"כ הקובל כדלקמן :

- (1) דין וחשבון בעניינה של האחות אירנה ספיבק, הורשעה בגין מתן חיסון לא נכון ורישום כוזב באשר לחיסון אותו נתנה.
- (2) במקרה זה הוטלו עליה 9 חודשי התלייה.
- (3) דין וחשבון בעניינה של האח מוחמד אגארייה, הורשע בגין הזרקה לחולה במיון תוכן של אמפולה, מבלי לזהות את התרופה, כנדרש על פי הנהלים. ההזרקה גרמה לחולה לבלבול והותירה אותו לפרק זמן במיון להשגחה.
- במקרה שלו הוטלו על הנקבל 4 חודשי התלייה. הנקבל אף פוטר ממקום עבודתו.
- (4) דין וחשבון בעניינה של האחות שולמית אנגלברג, אחות בטיפת חלב, אשר נדרשה לבצע בדיקה התפתחותית לילד. הילד לא שיתף פעולה, והאחות רשמה כי ביצעה את המבחנים, למרות שלא עשתה כן.

הוטלו עליה 4 חודשי התלייה.

- (5) דין וחשבון בעניינה של האח בוריס טרנוב. כאן האח הכניס חולה לקשירה מבלי שבדק כי בכיסו נמצא מצית. החולה השתחרר מהקשירה, הדליק סיגריה ונכווה.

הנקבל פוטר מעבודתו, הוטלו עליו 3 שבועות של התלייה.

- (ו) לסיכום טיעוניו, הסדרת העיסוק במקצוע הסייעוד, נועדה להגן על טובת המטופלים הנזקקים לשירותם וכן לשם הגנה על כבוד המקצוע ואמון

ציבור המטופלים. מאנשי המקצוע נדרשת רמה מוסרית גבוהה, והענישה נועדה, בין היתר, להרתיע אחים ואחיות העוסקים ברפואה, מפני ביצוע מעשים המהווים עבירות משמעת וכן להגן על הציבור. כדי לשמור על ערכים אלו, יש לדעת ב"כ הקובל, להמליץ על התליית רישיונה של הנקבלת לעסוק בתחום הסיעודי לתקופה של חודשיים.

3. טיעוני ב"כ הנקבלת

(א) ב"כ הנקבלת עותר, שלא להטיל עונש השעיה אלא להסתפק בצעדי הענישה שכבר ננקטו עד עתה, וזאת משלושה נימוקים עיקריים:

העובדות, בהם הורשעה, נסיבותיה האישיות והמשפחתיות והחלת ההגנה מן הצדק על עניינה של הנקבלת, וזאת בשל האכיפה המפלה, בהתייחס למעשי העבירה ונטילת הסיכון, באופן קביעת הנהלים על ידי הנהלת בית החולים והשיהוי הניכר בהגשת הקובלנה, וזאת לאחר שהנהלת בית החולים מצאה לנכון להענישה לאלתר, מבלי שהתקיים בירור כהלכתו וניתנה לה השהות להתגונן.

כל אלו, לטענת ב"כ הנקבלת, מחייבים לראות מקרה זה כמקרה מיוחד.

(ב) ב"כ הנקבלת מבקש לדחות את טיעוני ב"כ הקובל, וניסיונו לתלות את מלוא האחריות בדבר אי קיום הנהלים על כתפי הנקבלת, ובמיוחד במחלקה פסיכיאטרית, בה בשעה שלבית החולים היה חלק נכבד בחוסר יכולת לקיים הנהלים, וכן באשר לאבחנה בין מחלקה פסיכיאטרית לכל מחלקה אחרת. סכנת חיים מיידית יכול שתהיה ברבות מן המחלקות ולא דווקא במחלקה נשוא הקובלנה.

עצם התייחסותו לנושא הקשירה, אך מעצים את טענת האכיפה המפלה, שעה שהרופא מורה על קשירה מבלי שמגיע ולו פעם אחת במהלך הלילה לבדוק את החולה.

(ג) לטענת ב"כ הנקבלת, למעשה היא הורשעה בעובדות בהן הודתה מלכתחילה ולמעשה חרגה מנהלים, אשר לעמדת מנהלת הסיעוד, הממונה עליהם ועל כתיבת נהלים אלו, יש לקיימם בקירוב בלבד.

הרשעתה, לטענת ב"כ הנקבלת, היא ברף הנמוך של סטייה, ולמותר לציין, כי במידת הסטייה יש בה כדי להשפיע על הענישה.

(ד) עניינה של הנקבלת "חסה" תחת ניסיון ההתאבדות, ועל כן התנהגותה הגיעה לכדי ברור למשרד הבריאות ולהגשת קובלנה. אין ספק, לטענת ב"כ הקובל, כי אי ביצוע סבב נוכחות, לא היה מגיע לבירור למשרד הבריאות.

(ה) כעולה מפרוטוקול הדיון (מיום 02.07.2020), אי כניסה לחדר המבודד, לא מטיל כתם מוסרי וערכי, וכדברי מנהלת הסיעוד הגב' חווה קוסטיצקי: **"גם בבידוד לא נכנסים לחדר ולא מודים לחץ דם"**.

(ו) על מצבה הנפשי של הנקבלת ניתן ללמוד, בין היתר, מ-9/ת. בעת השיחה עם מנהלת הסיעוד, היתה בסערת נפש, ועל כן נעזרה ברישום בגורם אחר. אין המדובר בכוונת זיוף והסתרה, שכן בפועל אי דיוק הרישום לא הסתיר מעשה פסול, לא של הנקבלת ולא של אחרים.

(ז) באשר לנקבלת, קורות חייה: הנקבלת עלתה מברית המועצות, סיימה לימודיה ב-1978 ועבדה 4 שנים בבית יולדות ברוסיה דאז. לאחר מכן בבית חולים צבאי. עלתה ב-1991 ארצה, עבדה כמטפלת במוסד גריאטרי דורה בנתניה, שם שימשה כסגנית.

החל משנת 1999 עובדת בשער מנשה ואף סיימה קורס על בסיסי בגריאטריה. למותר לציין, כי היא עובדת במחלקה הקשה מבין מחלקות בית החולים.

הנקבלת היא אם יחידנית לבת, שגם היא אחות, עלתה עם הוריה. אביה נפטר ועתה היא מטפלת באמה, הלוקה במחלקת האלצהיימר וגרה עימה.

לפרנסת המשפחה נאלצה להשלים הכנסה בעבודה פרטית, אולם לאחר קרות המקרה בוטל האישור, ולמעשה לא חודש עד היום.

הנקבלת הושעתה מעבודתה כאחראית משמרת, ורק לפני שנה, קרי – לאחר כ-5 שנים, הוחזרה למשמרות לילה, אולם לא כאחראית משמרת.

(ח) ב"כ הנקבלת דוחה השוואת עניינה של הנקבלת לפסקי הדין שהובאו והמצוטטים בסעיף 2(ב)(1) – (4) לעיל.

בכל אחד מהמעשים הנ"ל, פעלו ברשלנות חמורה, בעת שהזריקו חיסון / אמפולה לא נכונה וברישום הכוזב הסתירו את מעלליהם. גם ברישום על אודות התפתחות הילד לביצוע מבחנים, יש השלכות על המשך הטיפול בו. ולהשארת מצית בידי החולה שמיועד לקשירה, אכן יש סיכון בלתי רגיל ואכן היתה גם תוצאה לכך. אין מעשיה של הנקבלת דומים, לא בחומרתם ולא במהותם, כמצוטט לעיל.

(ט) ב"כ הנקבלת מפנה אותנו לשלושה מקרים, שבהם נעברו עבירות דומות בנסיבות חמורות יותר, ומנכ"ל המשרד אימץ את דוחות הוועדות והטיל ענישה קלה משמעותית.

(1) האחות ז'נט מאיר - במקרה זה האחות לא הבחינה בהתקף פרכוסים של החולה, החולה נפטרה והנקבלת לא הגיעה לבדוק אותה במיטתה גם לאחר מכן. בעניינה חלה אכיפה בררנית ואף חלף זמן רב בין מועד האירוע למועד העמדתה לבין.

רישיונה הותלה לשבועיים, בחופף לתקופת השעייתה.

(2) עניינו של האח סעיד זבידאת – בעניינו התנהל הליך פלילי, לפיו הודה בעבירת תקיפה. השופט החליט שלא להרשיעו, אלא נדרש לחתום על התחייבות להימנע מלעבור עבירה דומה.

בפני הוועדה הודה בכתב הקובלנה. הדיון התנהל 5 שנים לאחר ביצוע העבירה, היה מושעה 4 שנים, וזאת בשל הגשת כתב אישום חמור אשר בסופו של עניין תוקן. עמד לדין בפני ב"ד של נציגות שירות המדינה.

במקרה זה הוטלו עליו 14 ימי התלייה, אשר נוכו מתקופת ההשעייה.

(3) הנקבל סטניסלב בימבט - הורשע באיומים ונדון למאסר ע"ת ל- 15 יום. הנקבל עמד לדין משמעת, ובשל כלל הנסיבות שפורטו, הוטל עליו אמצעי משמעת של התלייה רישומו כאח מוסמך ל- 3 ימים.

(4) מוג'הד נאז – הורשע ברישום מידע כוזב, הכנסת מסמכים הכוללים מידע רפואי כוזב ומסירתם לזולת. המלצה לחופשה מן הצבא, שבו אבחנה רפואית וכיו"ב.

הנקבל לא הורשע בפלילים, בסופו של דבר, אולם הורשע בהתנהגות שאינה הומת. על הנקבל הוטלו 3 שבועות של התלייה רישונו.

דיון והמלצה

4.

(א) כפי שכבר ציינו בהרחבה בדוח הוועדה באשר להרשעת הנקבלת, יש להחיל על עניינה של הנקבלת את דוקטורינת ההגנה מן הצדק בשני היבטים:

שיהוי בהעמדה לדין ;
אכיפה מפלה ומעורבות בית החולים במעשי העבירה.

משסברנו כי אין לבטל את ההליך בפנינו, הרי שיש מקום לאמצה לעניין ענישתה של הנקבלת.

לעניין השיהוי, לוח הזמנים מפורט בעמודים 22, 23 בסעיף 4(יד)(3) לקובלנה. הקובלנה מוגשת למעלה מ-4 שנים מקרות האירוע, בשעה שהנהלת בית החולים מצאה את הנקבלת אשמה והענישה אותה מיידית.

ולעניין האכיפה המפלה, הננו מאמצים את האמור בסעיף 4(טו)(1) – (5) לעיל.

נוכח קבעה זו, עלינו לבחון את אמצעי המשמעת בהתייחס לדוקטרינות אלו, וכפי שקבענו בדוח באשר להרשעה (ראה עמוד 31 סעיף 5(ד)): **"מקרה זה נופל לגדר המקרים שבבוא הזמן תישקל ההצדקה לעונש בגינו".**

(ב) הננו דוחים את ההשוואה אשר ערך הקובל בעניינה של הנקבלת, אל מול פסקי הדין אותם ציטט (סעיף 2(ה)(1) – (4)) בכל אחד ממקרים אלו עשו הנקבלים מעשים חמורים, ובהמשך נקטו בדרכים שונות לטשטש את מעשיהם.

(ג) בענייננו :

הנקבלת היא היחידה שהועמדה לדין.
הנקבלת הושעתה מיידית, מבלי שניתנה לה הזכות להתגונן, כנדרש, מתפקידה אחות אחראית, וכדבריה, הוחזרה למחלקה, אך כ"כוח עזר".

(ד) התרשמנו ממצבה האישי מהעובדה שעד כה – 5 שנים לאחר האירוע – לא הוחזרה למעמדה בעת קרות האירוע, ולפגיעה הכלכלית הקשה, בין היתר, בביטול ההיתר לעבודה הפרטית, וזאת בנוסף למצבה המשפחתי.

(ה) כמו כן לקחנו בחשבון את גילה של הנקבלת (61) והעובדה שלאורך כל שנות עבודתה האחרונות, לא עברה כל עבירת משמעת, וזו לה הראשונה.

(ו) איננו מתעלמים כלל ועיקר ממטרתו של הדין המשמעתי – שמירה על אינטרס הציבור ושמירה על רמתו וכבודו של מקצוע הרפואה, וכן להביא בחשבון את חומרת הסכנה הנשקפת לציבור מהישנות מעשיו של הרופא (פסק דין בעניינו של ד"ר ליביו). אולם, בענייננו אין להתעלם כי לא ניתנו לנקבלת האמצעים על מנת לעמוד בנהלים ולמלא תפקידה כמתחייב.

- (ז) מהתקדימים שהוצגו בפנינו, יש ללמוד גם כי אמצעי המשמעת המוטלים במסגרת דיוני המשמעת, אמורים להיות מידתיים וככל האפשר יש לדאוג לאחידות בהטלת אמצעים אלו.
- (ח) לאור כל האמור, אנו ממליצים על התליית רישיונה של הנקבלת מלעסוק בסיעוד לתקופה של שבועיים, כאשר תקופת ההתלייה תמנה מיום בו הושעתה מתפקידה כאחראית משמרת. ולפיכך, התוצאה כי אין עוד להתלות רישיונה.
- (ט) בעמוד 33 לחוות דעתנו, לעניין ההרשעה בפסיקה שעניינה סוף דבר בכל אחת מן הפסקאות, נפלה טעות סופר ובמקום סעיף 18(1) ו- 18(3) צרי להיות 15(1) ו- 15(3) לתקנות.
- (י) לא נוכל לסיים דוח זה מבלי לשוב ולהמליץ לבדוק את הכשלים עליהם הצבענו בדוח, באשר לתאימות בין נהלי העבודה לאמצעים העומדים לרשות הצוות, בין אם המדובר בכח האדם העומד לרשות הצוות אל מול דרישות הנהל, טיב המצלמות ומיקומן, העדר מצלמה בחדר היום, הצרך לתעד את האירועים במיון הן בשגרה והן תיעוד אירועים חריגים ווידוא כשירות הצוות המטפל בהחייאה בהתאם לחוזר משרד הבריאות.
- אין בידינו, כמובן להתייחס אל המצב לאשורו כיום, חמש שנים לאחר האירוע, אך הננו מאירים את הכשלים אותם מצאנו והמחייבים טיפול. למותר לציין כי לולא אלו, ספק רב אם הקבלת הייתה עומדת לדין.

ניתנה היום

עו"ד לינדה שפיר	ענת כהן אבוהב	טובה דוד,
נציגת היועץ המשפטי לממשלה	נציגת הסתדרות האחים והאחיות	נציגת המנהל הכללי

יו"ר, נציגת המנהל הכללי

